

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ПРАВА

Назва освітнього компонента <i>Нормативний/вибірковий</i>	Право соціального забезпечення вибірковий
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр ОП Право
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/парний семестр/2,3,4 курси
Викладач	
Профайл викладача	
Контактний тел.	
E-mail:	
Сторінка освітнього компонента на сайті центру освітніх дистанційних технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=5769
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щосереди, згідно з графіком роботи кафедри права. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Проголошення України соціальною державою відповідно до статті 1 Конституції України та загострення низки соціальних проблем у зв'язку з переходом до принципів ринкової економіки зумовили актуальність пошуку оптимальної системи державних засобів забезпечення соціальних прав людини і громадянина в нашій країні. Систему соціального забезпечення сьогодні можна вважати в цілому сформованою. Водночас, реальне забезпечення її належного функціонування, удосконалення засобів і механізмів правового регулювання відносин у сфері соціального забезпечення залишатиметься актуальним завданням для держави. Тому вивчення майбутніми бакалаврами права освітнього компоненту «Право соціального забезпечення» матиме вагоме значення для їх подальшої практичної діяльності у сфері правового забезпечення соціального захисту громадян. Оскільки кваліфіковані фахівці зможуть забезпечити як належну роботу системи органів соціального забезпечення, так і поширення правових знань серед наших громадян та захист їх прав і законних інтересів.

Як галузь права право соціального забезпечення являє собою систему правових норм, що регулюють суспільні відносини з матеріального забезпечення, надання соціальних послуг за рахунок спеціально створених фінансових джерел особам, які зазнали соціального ризику.

Право соціального забезпечення як наука становить систему об'єктивних знань про поняття, розвиток, закономірності, принципи самостійної галузі права.

Право соціального забезпечення як навчальна дисципліна – це систематизовані відповідно до навчальної програми знання щодо предмета правового регулювання норм цієї галузі права та їх особливостей.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою вивчення освітнього компоненту «Право соціального забезпечення» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із теоретичними знаннями у сфері соціального забезпечення; набуття практичних навичок застосування правових норм, що регламентують ці відносини; формування правосвідомості та правової культури у майбутніх спеціалістів різних галузей господарства.

Завдання курсу:

- ▶ вивчення здобувачами вищої освіти основних категорій, принципів та інститутів права соціального забезпечення;
- ▶ вивчення здобувачами вищої освіти напрямків правового регулювання відносин у сфері соціального захисту;
- ▶ ознайомлення здобувачів вищої освіти із системою чинного законодавства про соціальне забезпечення та набуття навичок роботи з нормативно-правовими актами;
- ▶ з'ясування підстав та умов виникнення, зміни та припинення соціально-забезпечувальних правовідносин;
- ▶ вміння вирішувати практичні ситуації у сфері соціального забезпечення громадян.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
 ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
 ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
 ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (СК):

- СК 10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
 СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
 СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
 СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
 СК 18. Здатність здійснювати юридичне супроводження діяльності на рівні об'єднаних територіальних громад.

4.РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

- ▶ ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
- ▶ ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
- ▶ ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
- ▶ ПРН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
- ▶ ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
- ▶ ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.
- ▶ ПРН 24. Розуміти та використовувати інноваційні технології в сфері правничої професії, що спрямовані на забезпечення сталого розвитку на рівні об'єднаних територіальних громад.

5. ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Кількість годин 120 годин/4 кредити	40	20	60

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;

➤ Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
7.1. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЗАГАЛЬНА)

Тиж./ дата/ год.	Тема, план	Форма діяльності (заняття) / формат	Література, ресурси в інтернеті	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ						
(20 год.)	<i>Тема 1. Право соціального забезпечення як галузь у системі права України.</i>	Лекція (6 год.) Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-5, 7-12, 18, 19, 24, 26-29, 31	<ol style="list-style-type: none"> Відповіді на питання та завдання лекції. Відповіді на питання семінарського заняття. Відповіді на питання самостійної роботи. 	винесені до вивчення питання перевіряються у періодичних та підсумкових контролях	впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
(20 год.)	<i>Тема 2. Правовідносини у сфері соціального забезпечення та їх суб'єкти.</i>	Лекція (6 год.) Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-5, 7-12, 18, 19, 24, 26-29, 31	<ol style="list-style-type: none"> Відповіді на питання та завдання лекції. Відповіді на питання та завдання семінару. Відповіді на питання самостійної роботи. Практичні завдання. 	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)

(18 год.)	<i>Тема 3. Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.</i>	Лекція 6 год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-4, 6-11, 14, 18, 19, 20, 24, 28, 29	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відповіді на питання та завдання лекції. 2. Відповіді на питання та завдання семінару. 3. Відповіді на питання самостійної роботи. 	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
(16 год.)	<i>Тема 4. Правове регулювання загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.</i>	Лекція (4 год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-4, 6-11, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 28, 29	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відповіді на питання та завдання лекції. 2. Відповіді на питання та завдання семінару. 3. Відповіді на питання самостійної роботи. 4. Реферат. 	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
БЛОК 2.						
ОСОБЛИВОСТІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ДОПОМОГ, ПОСЛУГ ТА ПЛІБГ						
(12 год.)	<i>Тема 5. Пенсії за віком в солідарній пенсійній системі.</i>	Лекція (4 год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-4, 7-11, 15, 18, 19, 21, 23, 24, 25, 28, 29	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відповіді на питання та завдання лекції. 2. Відповіді на питання та завдання семінару. 3. Відповіді на питання самостійної роботи. 4. Практичні завдання. 	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)
(14 год.)	<i>Тема 6. Соціальні допомоги.</i>	Лекція (6 год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-4, 7-11, 18, 19, 24, 28, 29	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відповіді на питання та завдання лекції. 2. Відповіді на питання та завдання семінару. 3. Відповіді на питання самостійної роботи. 	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)

(12 год.)	<i>Тема 7. Соціальне обслуговування.</i>	Лекція (4год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-4, 7-11, 18, 19, 24, 28, 29, 34	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відповіді на питання та завдання лекції. 2. Відповіді на питання та завдання семінару. 3. Відповіді на питання самостійної роботи. 4. Практичні завдання. 	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)
(8 год.)	<i>Тема 8. Пільги в системі соціального забезпечення.</i>	Лекція (4 год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (4год.)	1-4, 7-11, 18, 19, 24, 28, 29	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відповіді на питання та завдання лекції. 2. Відповіді на питання та завдання семінару. 3. Відповіді на питання самостійної роботи. 4. 4.Реферат. 	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
<i>Тема 1. Право соціального забезпечення як галузь у системі права України.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та предмет права соціального забезпечення. 2. Метод правового регулювання соціально-забезпечувальних відносин та його ознаки. 3. Функції правосоціального забезпечення. 4. Система правосоціального забезпечення.
<i>Тема 2. Правовідносини у сфері соціального забезпечення та їх суб'єкти.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки та особливості правовідносин із соціального забезпечення. 2. Види соціально-забезпечувальних правовідносин. 3. Структура правовідносин із соціального забезпечення. 4. Підстави виникнення, зміни та припинення соціально-забезпечувальних правовідносин. Поняття, ознаки та особливості правовідносин із соціального забезпечення. 5. Види соціально-забезпечувальних правовідносин. 6. Структура правовідносин із соціального забезпечення. 7. Підстави виникнення, зміни та припинення соціально-забезпечувальних правовідносин.
<i>Тема 3. Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та загальна характеристика соціального страхування на випадок безробіття. 2. Поняття безробітного та його правовий статус. 3. Види матеріального забезпечення на випадок безробіття. 4. Допомога по частковому безробіттю. Поняття та загальна характеристика соціального страхування, на випадок безробіття. 5. Поняття безробітного та його правовий статус. 6. Види матеріального забезпечення на випадок безробіття. 7. Допомога по частковому безробіттю.
<i>Тема 4. Правове регулювання загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та структура системи пенсійного забезпечення. 2. Поняття, ознаки та види пенсій. 3. Загальний порядок обчислення, призначення, перерахунку та виплати пенсій.
<i>Тема 5. Пенсії за віком в солідарній пенсійній системі.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та умови призначення пенсії за віком. 2. Обчислення розміру пенсій за віком. Підвищення розміру пенсії за віком у разі відстрочки часу її призначення. 3. Пільгові підстави на пенсію за віком.
<i>Тема 6. Соціальні допомоги.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки та види державних соціальних допомог. 2. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. 3. Державні соціальні допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам. 4. Державні допомоги сім'ям з дітьми.
<i>Тема 7. Соціальнообслуговування.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки, форми і види соціальних послуг. 2. Організація діяльності знадання соціальних послуг.

	3. Соціальні послуги центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.
<i>Тема 8. Пільги в системі соціального забезпечення.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки та види соціальних пільг. 2. Пільги за професійним та соціальним статусом особи. 3. Соціальні пільги інвалідам, ветеранам праці та особам похилого віку.

7.3. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ)

Тема семінарського заняття	Зміст семінарського заняття
<i>Тема 1. Право соціального забезпечення як галузь у системі права України.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Право людини на соціальний захист як суб'єктивне право особи. 2. Конституційні гарантії здійснення права на соціальний захист в Україні. 3. Співвідношення понять соціальне забезпечення та соціальний захист. 4. Значення рішень Конституційного Суду України та керівних роз'яснень Пленуму Верховного Суду України для однакового застосування усіма підприємствами, установами, організаціями та судовими органами чинного законодавства про соціальне забезпечення.
<i>Тема 2. Правовідносини у сфері соціального забезпечення та їх суб'єкти.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, види та особливості організаційно-правових форм соціального забезпечення. 2. Поняття та значення соціального страхування в системі соціального забезпечення. 3. Державна соціальна допомога як організаційно-правова форма соціального забезпечення.
<i>Тема 3. Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види соціального ризику. Непрацевдатність як соціальний ризик. 2. Види непрацевдатності. 3. Поняття, групи інвалідності. Порядок встановлення інвалідності. 4. Поняття безробіття (часткового безробіття).
<i>Тема 4. Правове регулювання загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та загальна характеристика загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працевдатності та витратами, зумовленими похованням. 2. Суб'єкти та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працевдатності та витратами, зумовленими похованням. 3. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг.
<i>Тема 5. Пенсії за віком в солідарній пенсійній системі.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та структура системи пенсійного забезпечення. 2. Поняття, ознаки та види пенсій. Загальний порядок обчислення, призначення, перерахунку та виплати пенсій.
<i>Тема 6. Соціальні допомоги.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття пенсії у зв'язку з втратою годувальника. 2. Порядок призначення пенсії в разі втрати годувальника. 3. Особи, що мають право на призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника. 4. Розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Виділення частки пенсії.
<i>Тема 7. Соціальне обслуговування.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавство про недержавне пенсійне забезпечення. 2. Суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення та їх правовий статус. 3. Умови призначення пенсій у недержавній системі пенсійного забезпечення.

Тема 8. Пільги в системі соціального забезпечення.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки та види державних соціальних допомог. 2. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. 3. Державні соціальні допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам. 4. Державні допомоги сім'ям з дітьми.
--	--

7.3. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
<i>Тема 1. Право соціального забезпечення як галузь у системі права України.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дія нормативно-правових актів, які є джерелами соціального забезпечення, учасі, просторі та за категоріями громадян. 2. Принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування. 3. Принципи недержавного соціального забезпечення. 4. Принципи державної соціальної допомоги.
<i>Тема 2. Правовідносини у сфері соціального забезпечення та їх суб'єкти.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Асигнування з бюджету як організаційно-правова форма соціального забезпечення. 2. Недержавні організаційно-правові форми соціального забезпечення. 3. Фізичні особи як учасники соціально-забезпечувальних правовідносин. 4. Уповноважені державою органи та організації як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин. 5. Недержавні установи як суб'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення. 6. Непрацездатність як соціальний ризик. 7. Поняття, критерії та порядок підтвердження малозабезпеченості.
<i>Тема 3. Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування, на випадок безробіття. 2. Право громадян на матеріальне забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття. 3. Принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. 4. Право громадян на матеріальне забезпечення та соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. 5. Принципи страхування від нещасного випадку і гарантії забезпечення прав застрахованих осіб. 6. Порядок встановлення ступеня втрати працездатності потерпілим на виробництві.
<i>Тема 4. Правове регулювання загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. 2. Право на пенсійне забезпечення як складова конституційного права на соціальний захист. 3. Відмінності пенсії за віком від пенсій за вислугу років. 4. Мінімальний розмір пенсії за віком. 5. Страховий стаж, необхідний для призначення пенсії по інвалідності. 6. Строк виплати пенсії по інвалідності в разі зміни групи інвалідності або відновлення

	<p>працездатності.</p> <p>7. Члени сім'ї, які вважаються такими, що були на утриманні померлого годувальника.</p> <p>8. Період, на який призначається пенсія у зв'язку з втратою годувальника.</p>
<i>Тема 5. Пенсії за віком в солідарній пенсійній системі.</i>	<p>1. Одноразова пенсійна виплата. Договір страхування довічної пенсії.</p> <p>2. Принципи недержавного пенсійного забезпечення.</p> <p>3. Порядок ведення персоніфікованого обліку учасників недержавних пенсійних фондів.</p> <p>4. Пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ.</p> <p>5. Правове регулювання пенсій за особливі заслуги перед Україною.</p>
<i>Тема 6. Соціальні допомоги.</i>	<p>1. Принципи, заякими виплачуються державні соціальні допомоги.</p> <p>2. Загальні правила призначення та виплати державних соціальних допомог.</p> <p>3. Органи, що призначають державні допомоги.</p>
<i>Тема 7. Соціальне обслуговування.</i>	<p>1. Принципи надання соціальних послуг.</p> <p>2. Права і обов'язки надавачів та отримувачів соціальних послуг.</p> <p>3. Волонтерська діяльність в сфері соціальних послуг.</p>
<i>Тема 8. Пільги в системі соціального забезпечення.</i>	<p>1. Поняття соціального статусу особи.</p> <p>2. Соціальний захист біженців.</p> <p>3. Соціальний захист жертв політичних репресій.</p>

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (під час семінарських занять), контролю виконання завдань самостійної роботи (презентації, реферати, розв'язання практичних задач тощо), періодичного контролю, екзамену. За результатами суми двох періодичних контрольних робіт, оцінки за поточний контроль та екзаменаційної оцінки виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

Загальна система оцінювання курсу здійснюється згідно з Положенням про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького № 34/01-05 від 28.10.2019 р.

Критерії оцінювання поточного контролю на семінарських заняттях (усне, письмове опитування):

«5» – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

«4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу.

Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

«3» – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

«2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗАЛІКУ З КУРСУ

Під час проведення заліку навчальні досягнення здобувачів вищої освіти оцінюються за двобальною шкалою: «зараховано» або «незараховано».

Оцінка «зараховано» (60-100 балів)	Ставиться здобувачу вищої освіти, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом бакалавра права, здатний виконувати завдання, передбаченні програмою, ознайомлений з основною та рекомендованою літературою. При виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.	
Оцінка «незараховано» (1-59 балів)	Ставиться здобувачу вищої освіти, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з дисципліни «Право соціального забезпечення».	
Рівень, шкала ECTS, бали	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
1	2	3
A 90 – 100	Здобувач вищої освіти має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень, може не лише	Здобувач вищої освіти самостійно розв'язує типові ситуаційні задачі різними способами, здатний здійснити

відмінно – 5	вільно матеріалом, але й самостійно довести існування певних закономірностей, принципів, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь здобувача вищої освіти відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	аліз і узагальнити отриманий результат. При виконанні індивідуальних завдань та самостійних робіт здобувач вищої освіти дотримується усіх вимог, передбачених програмою освітнього компоненту «Право соціального забезпечення». Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
В 82 – 89 С 74 – 81 добре – 4	Здобувач вищої освіти знає і може самостійно сформулювати основні наукові підходи, теоретичні положення освітнього компоненту «Право соціального забезпечення», пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних положень, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно здійснити критичний аналіз. Здобувач вищої освіти може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Здобувач вищої освіти самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) завдання з наукової теорії, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.
D 64 – 73 E 60 – 63 задовільно – 3	Здобувач вищої освіти відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії науки, може записати окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки. Допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	Здобувач вищої освіти може розв'язати найпростіші типові задачі за зразком, виявляє здатність виконувати основний елементарний аналіз. При вирішенні завдань здобувач вищої освіти виконує роботу за зразком, але з помилками. Робить висновки, але не розуміє достатньою мірою мету власної роботи.
FX 35 – 59 F 1 – 34 незадовільно – 2	Відповідь здобувача вищої освіти при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про особливості освітнього компоненту «Право соціального забезпечення». У відповіді цілком відсутня самостійність. Здобувач вищої освіти знайомий лише з деякими основними поняттями.	Здобувач вищої освіти знає основні терміни, поняття та вміє розрізняти окремі положення. Вміє розв'язувати задачі лише на відтворення основних положень, здійснювати найпростіші логічні операції. При вирішенні наукових завдань не може самостійно виконати роботу і зробити висновки.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Основи законодавства країни про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 14 січня 1998 р. № 16/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 23. Ст. 121.
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19 листопада 1992 № 2801-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст. 19.
4. Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 5. Ст. 21.
5. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: Закон України від 16.11.2000 р. № 2109-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. № 1. Ст. 2.
6. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 01.06.2000 р. № 1768-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 35. Ст. 290.
7. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18.05.2004 р. № 1727-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 33-34. Ст. 404.
8. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49-51. Ст. 376.
9. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105–ХІV (в редакції Закону № 77-VІІІ від 28.12.2014 р.). *Офіційний вісник України*. 2015. № 11. Ст. 75.
10. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 22. Ст. 171.
11. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи: Закон України від 8.07.2011 р. № 3668-VІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 12-13. Ст. 82.
12. Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 26.06.1997 року № 400. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 37. Ст. 237.
13. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 2-3. Ст. 11.
14. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні : Закон України від 16.12.1993 р. № 3721-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 4. Ст. 18.
15. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України від 01.06.2000 р. № 1767-111. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 35. Ст. 289.
16. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 р. № 2262-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст. 399.

17. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5 листопада 1991 р. № 1788-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 3. Ст. 10.
18. Про статус і соціальний захист осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 28. 02. 1991 р. № 796–ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 16. Ст. 200.
19. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 47. Ст. 372.
20. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3. Ст. 12.
21. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XI (у ред. Закону України від 21.11.2002 р № 229-IV). *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 49. Ст. 668; 2003. № 2. Ст. 10.
22. Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.2003 р. № 966-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 358.
23. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.
24. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2016 р. № 2453-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 41-42, № 43, № 44-45. Ст. 529.
25. Про державну службу: Закон України від 17.11.2011 р. № 4050-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 10. Ст. 63.
26. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 63. Ст. 2565.
27. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 3. Ст. 25.
28. Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР : Постанова Верховної Ради України від 12.09.1991 р. № 1545-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 46. – Ст. 621.
29. Положення про Державну службу зайнятості : затверджено Указом Президента України від 16.01.2013 р. № 19/2013. *Офіційний вісник України*. 2013. № 5. Ст. 153.
30. Про заходи щодо впровадження персоніфікованого обліку відомостей у системі обов'язкового державного пенсійного страхування: Указ Президента України від 4 травня 1998 року № 401. Урядовий кур'єр. 1998. № 89-90.
31. Перелік професійних захворювань: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.2000 р. № 1662. *Офіційний вісник України*. 2000. № 45. Ст. 1940.
32. Положення про медико-соціальну експертизу: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 р. № 1317. *Офіційний вісник України*. 2009. № 95. Ст. 3265.
33. Порядок обчислення стажу державної служби: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 20.06.2012 р. № 559. *Офіційний вісник України*. 2012. № 47. Ст. 1844.
34. Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 р. № 1232. *Офіційний вісник України*. 2011. № 94. Ст. 3426.
35. Про затвердження Порядку реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу: Постанова Кабінету Міністрів від 20.03.2013 р. № 198. *Офіційний вісник України*. 2013. № 6. Ст. 859.
36. Про затвердження переліку видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.2010 р. № 1170. *Урядовий кур'єр*.

2010. №247.

37. Про затвердження Положення про організацію персоналізованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 4.06.1998р. №794. *Офіційний вісник України*. 1998. № 22. Ст. 809.

38. Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати: Постанова Кабінету Міністрів України від 8.02.1995 р. № 100. *Урядовий кур'єр*. 1995. № 27.

39. Про затвердження Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.1993 р. № 637. *Зібрання постанов Уряду України*. 1993. № 12. Ст. 273.

40. Про заходи щодо поетапного впровадження у Пенсійному фонді автоматизованого персоналізованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 8.06.1998 р. № 832: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/832-98-%D0%BF/card6#Public>.

41. Про порядок підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.1993 р. № 637. *Збірник постанов України*. 1993. № 12. Ст. 273.

42. Програма сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2017 р.: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.10.2012 р. № 1008. *Офіційний вісник України*. 2012. № 83. Ст. 3363.

43. Інструкція про встановлення груп інвалідності: затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05.09.2011 р. № 561. *Офіційний вісник України*. 2011. № 91. Ст. 331.

44. Інструкція про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян: затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 13.11.2001 р. № 455. *Офіційний вісник України*. 2001. № 49. Ст. 2216.

45. Положення про комісію (уповноваженого) підприємства, установи, організації із загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: затв. Постановою правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності від 23.06.2008 р. № 25. *Офіційний вісник України*. 2008. № 53. Ст. 1794.

46. Порядок встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня стійкої втрати професійної працездатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням трудових обов'язків: затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2012 р. № 420. *Офіційний вісник України*. 2012. № 71. Ст. 2887.

47. Про затвердження Порядку надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності: наказ Міністерства соціальної політики України від 15.06.2015 р. № 613. *Офіційний вісник України*. 2015. № 58. Ст. 1901.

48. Порядок отримання застрахованими особами і членами їх сімей санаторно-курортного лікування, що сплачується за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: затв. Постановою правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності 25.11.2009 р. № 12. *Офіційний вісник України*. 2009. № 30. Ст. 1023.

49. Про затвердження Інструкції про порядок обчислення і сплати страхувальниками та застрахованими особами внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування до Пенсійного фонду України: Постанова правління Пенсійного фонду України від 19.12.2003 р. № 21-1. *Офіційний вісник України*. 2004. № 3. Ст. 148.

50. Про затвердження Положення про реєстр застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування: Постанова правління Пенсійного фонду України від 18.06.2014 р. № 10-1. *Офіційний вісник України*. 2014. № 57. Ст. 1568.
51. Про затвердження Порядку обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та Положення про реєстр страхувальників: наказ Міністерства фінансів України від 24.11.2014 р. № 1162. *Офіційний вісник України*. 2014. № 99. Ст. 2937.
52. Про затвердження Положення про порядок і умови виплати надбавки за вислугу років та порядок обчислення стажу державної служби (роботи) державним службовцям і службовцям Адміністрації та регіональних управлінь Державної прикордонної служби України: Наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 20 травня 2005 року №381. *Офіційний вісник України*. 2005. №23. Ст. 1319.
53. Про затвердження Порядку визначення показників середньої заробітної плати (доходу) в середньому на одну застраховану особу в цілому по Україні, з якої сплачено страхові внески та яка відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» враховується для обчислення пенсії: Постанова правління Пенсійного фонду України від 1.02.2008 р. №4-4. *Офіційний вісник України*. 2008. № 16. Ст. 426.
54. Про затвердження Порядку підтвердження періодів роботи, що зараховуються до трудового стажу для призначення пенсії на пільгових умовах або за вислугу років: Постанова правління Пенсійного фонду України від 10.11.2006 р. №18-1. *Офіційний вісник України*. 2006. № 48. Ст. 3212.
55. Про сприяння зайнятості та захист від безробіття: Конвенція № 168, ухвалена Генеральною конференцією МОП 21.06.1988 р.: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_182/card6#Public.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Право соціального забезпечення України : підручник / [Пилипенко П. Д. та ін.]. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Київ : Ін Юре, 2014. 476 с.
2. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / Т. А. Занфірова, М. І. Іншин, С. М. Прилипко та ін.; за заг. ред. Т. А. Занфірової, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. Харків: ФІНН, 2012. 640 с.
3. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / [О. М. Ярошенко та ін.] Харків : Право, 2015. 455 с.
4. Право соціального забезпечення України: Навчальний посібник / за заг. ред. П.Д. Пилипенка. Київ: Істина, 2012. 232 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

5. Актуальні проблеми теорії трудового права та права соціального забезпечення: монографія / [Чанишева Г. І. та ін.]. Одеса : Фенікс, 2015. 328 с.
6. Андріїв В. В. Правовідносини із загальнообов'язкового державного соціального страхування: теоретичний аспект. Харків: ФІНН, 2011. 280 с.
7. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: навч. посібник. Київ: Атіка, 2007. 400 с.
8. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 663 с.
9. Болотіна Н. Б. Соціальне законодавство України. Гендерна експертиза. Київ: Логос, 2001. 82 с.
10. Вишновецька С. В. Право соціального забезпечення України: навч.-метод. посіб. Київ: Вид. дім «Персонал», 2009. 320 с.
11. Гарасимів Т. З. Словник термінів до навчальних курсів «Трудове право» та «Право соціального забезпечення України». Дрогобич :

Видавнича фірма «Відродження», 2003. 176 с.

12. Гарасимів Т. З. Право соціального забезпечення України (Загальна частина). Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2004. 240 с.
13. Гарасимів Т. З. Принципи права соціального забезпечення України. Дрогобич: Відродження, 2002. 128 с.
14. Загальнообов'язкове соціальне страхування. Нормативні акти. Зразки документів: загальні положення. Втрата працездатності на виробництві. Народження та поховання. Безробіття. Довідковий матеріал / упоряд. В. С. Перепічай [та ін.]. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 456 с.
15. Зайчук Б. О. Система пенсійного забезпечення: сьогодні і завтра: коментар застосування Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Київ: Формат, 2004. 346 с.
16. Коробенко Н. П. Пенсійне забезпечення по інвалідності в солідарній пенсійній системі України: монографія. Київ, 2011. 172 с.
17. Кучма О. Л. Страховий стаж як категорія трудового права і права соціального забезпечення України: монографія. Київ, 2013. 202 с.
18. Лаврінченко О. В. Право соціального забезпечення України: курс лекцій: у 2-х ч. Донецьк : Донецький юридичний ін-т Луганського держ. ун-ту внутрішніх справ, 2007 . Ч.1. 450 с.; Ч.2. 412 с.
19. Лата Н. Ф. Право соціального забезпечення України [Текст] : навч. посіб. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. 147 с.
20. Москаленко О.В. Основні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування в умовах ринкової економіки: монографія / О. В. Москаленко. Харків: Юрайт, 2012. 400 с.
21. Науково-практичний коментар Закону України «Про пенсійну реформу». Київ: Центр учбової л-ри, 2012. 158 с.
22. Пенсійне та соціальне забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ та членів їх сімей: [довідник] / [В. І. Маценко та ін.]. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 479 с.
23. Пенсійні правовідносини в Україні: монографія / Н.М. Хуторян, Я. В. Сімутіна, М.П. Стадник, А.А. Ширант, М.М. Шумило. Київ: Вид-во «Юрид. Думка», 2013. 276 с.
24. Понікаров В. Д. Пенсійне та соціальне забезпечення підручник для студ. вищих навч. закл. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2006. 400 с.
25. Право на пенсію та його реалізація за сучасним законодавством України: Довідник. Київ: Юрид. думка, 2012. 208 с.
26. Право соціального забезпечення в Україні: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. Харків: ФІНН, 2009. 433 с.
27. Прилипка С. М. Проблеми теорії права соціального забезпечення. Харків: ПП «Берека-Нова», 2006. 264 с.
28. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 421 с.
29. Сирота І. М. Право соціального забезпечення в Україні : підручник студентів вищих навч. закладів. Харків: Одиссей, 2007. 408 с.
30. Соціальне та пенсійне забезпечення військовослужбовців і працівників правоохоронних органів: [Зб. норматив. актів]. Київ: Атіка, 2004. 162 с.
31. Сташків Б. І. Теорія права соціального забезпечення: навч. посібник. Київ: Знання, 2005. 405 с.
32. Сташків Б. І. Юридичні факти в праві соціального забезпечення. Чернігів: Ред.-видав. комплекс «Деснянська правда», 2008. 260 с.
33. Сташків Б. І. Гарантії права на соціальне забезпечення. Чернігів : Чернігів. держ. ін-т права, соціальних технологій та праці, 2011. 100 с.
34. Сташків Б. І. Право соціального обслуговування: навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 567 с.

35. Ткаліч І. О. Правове регулювання діяльності недержавних пенсійних фондів у системі недержавного пенсійного забезпечення України: монографія. Київ: Сталь, 2012. 159 с.
36. Ткаченко Н. М. Пенсійна реформа та пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників та державних службовців України. Пенсійні реформи: світовий досвід. Київ: Алерта, 2012. 84 с.
37. Україна: європейські та міжнародні норми у галузі соціального забезпечення: Порівняльний аналіз: Рада Європи, Міжнародна організація праці. К., 2007. 403 с.
38. Ярошенко І. С. Право соціального забезпечення: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2005. 232 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p10_21.pdf
2. <http://studies.in.ua/ru/pravo-socialnogo-obespecheniya-shpargalki/1564-ponyattya-ta-predmet-prava-socialnogo-zabezpechennya.html>
3. <https://buklib.net/books/21894/>
4. http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/2772/1/Smoliarova_The_right_of_social.pdf
5. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/7931/1/%D0%9F%D0%9E%D0%9D%D0%AF%D0%A2%D0%A2%D0%AF%20%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%90%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%97%D0%90%D0%91%D0%95%D0%97%D0%9F%D0%95%D0%A7%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF.pdf>
6. http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/4677/1/Pr_0023.pdf
7. <https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/pravosoczabez.pdf>
8. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/b19>
9. <http://ukurier.gov.ua/>

